

Andrzej Jaśko, *GESÙ E LA SUA FAMIGLIA. CONTRIBUTO ALLO STUDIO DEL DISCEPOLATO NEL CONTESTO DELLA PARENTELA CON GESÙ NEL VANGELO DI MARCO*, Romae 2002, ss. 191.

Książka ks. dra Andrzeja Jaśko, opublikowana w Rzymie w 2002 roku, nosi tytuł: *Gesù e la sua famiglia. Contributo allo studio del discepolato nel contesto della parentela con Gesù nel vangelo di Marco* („Jezus i Jego rodzina. Wkład do studium o posłannictwie uczniów w kontekście pokrewieństwa z Jezusem w Ewangelii wg św. Marka”). Cel, który postawił przed sobą autor jest niezwykle ciekawy: analiza relacji Jezusa z członkami jego rodziny naturalnej na podstawie tekstów Ewangelii wg św. Marka. Należało odkryć znaczenie tych relacji, konsekwencje i wpływ, jaki miały na nauczanie Jezusa i na formację wspólnoty Jego uczniów, czyli Jego nowej rodziny duchowej.

Jezus ustanawiając swoją nową rodzinę, jako zasadnicze kryterium przynależności do niej wskazuje pełnienie woli Bożej. Z kontekstu Ewangelii wynika, że przede wszystkim to uczniowie Jezusa pełnią wolę Bożą: idąc za Jezusem i znajdując się w ścisłej komunii życia, tworzą w konsekwencji Jego rodzinę duchową.

Akcent Ewangelii przesuwają się więc z pokrewieństwa naturalnego z Jezusem na pokrewieństwo duchowe. W centrum zainteresowania znajdują się uczniowie Jezusa, którzy stanowią Jego rodzinę duchową i dlatego zajmują miejsce uprzywilejowane. Zawsze z Nim przebywają, widzą Go w działaniu, doświadczają Jego nadzwyczajnych dzieł mocy i otrzymują szczególną formację.

Metodą przyjętą w pracy jest analiza poszczególnych tekstów Ewangelii Marka w formie, którą mamy obecnie, w odniesieniu do całej Ewangelii, a w konsekwencji do całego Pisma św., a więc uprzywilejowana jest metoda synchroniczna. Szczegóły dotyczące redakcji i tradycji nie stanowiły celu pracy, chociaż w niektórych momentach zostały przyjęte z założenia lub tylko zasygnalizowane. W pracy wykorzystano też rezultaty innych studiów krytycznych nad Ewangelią Marka.

Praca jest podzielona na cztery rozdziały. Pierwszy (s. 19-48) o charakterze wstępnym wskazuje na motywy, które pozwoliły podjąć i przeanalizować temat rodziny Jezusa w Ewangelii Marka. Na wstępie zostały wyszczególnione pojedyncze perykopy, w których występują krewni Jezusa oraz zostały ustalone formalne połączenia, które istnieją między tymi perykopami. Następnie zostały

zdefiniowane osoby, które Marek określa poprzez ich koligacje rodzinne z Jezusem.

Drugi rozdział (s. 49-112) jest poświęcony analizie poszczególnych fragmentów dotyczących rodziny Jezusa, aby zobaczyć cechy szczególne tych relacji naturalnych oraz znaczenie, jakie Jego nauczanie w tym względzie ma dla wspólnoty uczniów.

W trzecim rozdziale (s. 113-128) zostały zanalizowane konsekwencje, które przynależność do grupy uczniów Chrystusa, to znaczy przynależność do Jego rodziny duchowej, niesie dla postawy uczniów względem ich naturalnych więzów rodzinnych. Teksty, które zostały przedstawione, wskazują na kontrast między wymaganiami życia uczniów idących za Jezusem, a zobowiązaniami, które wynikają z ich życia rodzinnego i więzów rodzinnych.

Ostatni rozdział (s. 129-170) przedstawia analizę sytuacji uczniów w ich nowej rzeczywistości: wspólnota uczniów staje się nową rodziną duchową Jezusa. Ta rodzina została ustanowiona przez Jezusa poprzez powołanie uczniów. Aby należeć do niej należy wypełnić określone warunki. Ciągły proces formacji uczniów przez Jezusa jest właśnie konsekwencją ich przynależności do grupy uczniów rozumianej jako Jego rodzina duchowa.

Interpretacja poszczególnych tekstów, a przede wszystkim identyfikacja osób uważanych za krewnych Jezusa i ustalenie stopnia pokrewieństwa między nimi (zwłaszcza, kim są *hoi par'autou* z Mk 3,21 i *hoi adelfoi autou* z Mk 3,31-35 i 6,1-6), zawsze napotykała na trudności i kontrowersje. Praca przedstawia różne hipotezy i opinie, także interpretację zgodną z interpretacją oficjalną Kościoła, zawartą w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* (p. 499-501), którą przyjmuje jako podstawę do dalszej analizy i interpretacji.

Fakt nieporozumienia Jezusa i Jego krewnych był uwarunkowany tłem polemicznym całej Ewangelii Marka. Krewni Jezusa opierają swoją opinię o Nim na podstawie tego, co On czyni i co o Nim słyszą od innych. Dlatego ich zachowanie jest motywowane postawą przywódców ludu, tłumów i Jego uczniów, jaką zajmują wobec Jezusa. Przede wszystkim ostra polemika Jezusa z uczniami w Piśmie z Jerozolimy (Mk 3,22-30) jest bardzo ważna, aby lepiej zrozumieć klimat uprzedzeń, w którym dochodzi także do nieporozumienia Jezusa z Jego krewnymi. W tym kontekście wydaje się ewidentnym, że pojęcie nieporozumienia Jezusa z Jego rodziną jest zgodne z intencją teologiczną Marka, który często ukazuje niezrozumienie Jezusa ze strony ludzi, podkreślając kontrasty i konflikty, którym musi stawić czoło podczas swojej działalności. Tożsamości i misji Jezusa przed Jego śmiercią i zmartwychwstaniem nie mogli zrozumieć przywódcy ludu, tłumy, uczniowie, ani nawet najbliżsi krewni.

Nauczanie Jezusa na temat Jego prawdziwej rodziny zakłada oddzielenie się od rodziny, opierającej się na więzach krwi. Podczas działalności publicznej Jezusa, Jego rodzina naturalna w pewnym sensie została zastąpiona i zrekom-

pensowana rodziną duchową. Z drugiej strony jednak, Jego postawa i nauczanie w tym względzie nie wydają się mieć intencji polemicznych przeciwko Jego rodzinie naturalnej, co także wynika z tekstów innych Ewangelii, ale raczej pełnią funkcję kerygmatyczną. To przeciwstawienie służy podkreśleniu znaczenia przynależności do nowej rodziny Jezusa, w obliczu której więzy krwi nie są najważniejsze, a nawet znaczą niewiele.

W nowej rodzinie Jezusa nie istnieją przywileje opierające się na więzach krwi. Przynależność do rodziny naturalnej Jezusa nie gwarantuje automatycznej przynależności do Jego „prawdziwej” rodziny, czyli do wspólnoty uczniów. Jednakże rodzina duchowa nie jest przed nikim zamknięta. Także członkowie Jego rodziny naturalnej mogą przynależeć do rodziny duchowej, muszą tylko spełnić warunek postawiony przez Jezusa w Mk 3,35. Słowa Jezusa stwierdzają pierwszeństwo woli Bożej przed każdą inną sprawą, nawet przed własną rodziną.

Aby należeć do rodziny duchowej Jezusa należy przede wszystkim pełnić wolę Bożą. Wszystkie inne warunki zawierają się w tym zasadniczym ogłoszonym przez samego Jezusa w Mk 3,35. Uczeń więc, aby należeć do rodziny duchowej Jezusa musi przebywać z Nim (Mk 3,14.32), musi Mu służyć (Mk 15,40-41), słuchać i być posłusznym Jego słowom (Mk 3,32-34), będąc powołanym, pójść za Jezusem (Mk 1,16-20; 2,14), zostawiając wszystko, nawet swoją własną rodzinę (Mk 10,29-30), zapierając się siebie i biorąc swój krzyż (Mk 8,34), wypełniając w ten sposób misję, do której został powołany.

W Ewangelii Marka Jezus jako pierwszy doświadcza odłączenia od swojej rodziny. W pewnym sensie jako wyrównanie za to odłączenie ustanawia inną rodzinę, wybierając wspólnotę uczniów. Ta wspólnota staje się Jego rodziną duchową, w praktyce jednak wydaje się, że przejmuje także niektóre funkcje rodziny naturalnej, zwłaszcza jeśli chodzi o wspólnotę życia.

Jezus, po tym jak odłączył się od swojej rodziny, znalazł we wspólnocie uczniów nową rodzinę, bardziej szeroką i liczniejszą. To doświadczenie, które Jezus przeżył względem swojej rodziny naturalnej, będzie także doświadczeniem wspólnoty uczniów. Zażąda od nich opuszczenia więzów rodzinnych, ale we wspólnocie Jezusa będą mogli znaleźć nowy dom i nową rodzinę. Jezus postanowił jako pierwszy doświadczyć takiego oddzielenia, aby i w tym konkretnym wymaganiu być przykładem dla swoich uczniów.

Ewangelia Marka poświęca wiele uwagi relacjom Jezusa z Jego uczniami. Ich pójście za Nim charakteryzuje się opuszczeniem wszystkich rzeczywistości, które wcześniej przeżywali, aby znaleźć się w uprzywilejowanej relacji z Jezusem, będąc z Nim we wspólnocie życiowej. Uczniowie dzielą z Nim Jego los: żyjąc z Nim, słuchając Jego nauczania i doświadczając Jego wielkich dzieł mocy, odkrywają Jego tożsamość i przyjmują i spełniają w ten sposób warunki przynależności do Jego nowej rodziny.

Wnioski zawarte na końcu monografii obejmują następujące zagadnienia: identyfikacja osób - kim są bracia Jezusa?; konflikt Jezusa z Jego rodziną naturalną; rola rodziny naturalnej Jezusa; ustanowienie rodziny duchowej; wspólnota uczniów jako rodzina duchowa Jezusa; kryteria przynależności do rodziny duchowej Jezusa; postawa Jezusa względem Jego rodziny naturalnej jako przykład dla Jego uczniów; miejsce uprzywilejowane i szczególna formacja uczniów. Książka stanowi wkład do studium o posłannictwie uczniów w Ewangelii Marka. Analizuje szczególnie kontekst, w jakim znajdują się uczniowie Jezusa, a mianowicie kontekst pokrewieństwa duchowego z Nim. Przedstawia także wymagania, które w tym kontekście od uczniów są żądane, oraz odkrywa znaczenie i konsekwencje, które z przynależności do rodziny duchowej wynikają dla ich dalszej formacji.

Ks. Andrzej Jaśko operuje poprawnym i bogatym słownictwem. Język rozprawy jest naukowy, jednakże zrozumiały. Zwłaszcza części rozprawy, poświęcone wyjaśnieniu tekstu omawianych perykop, pisane są barwnym, lecz precyzyjnym językiem. Taki styl bardzo ułatwia lekturę, a jednocześnie odznacza się walorem naukowości. Cieszy więc fakt, że polski teolog przyczynił się tak znacznie do postępu biblistyki w wymiarze globalnym.

Ks. Mariusz Rosik